

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی فسا
دانشکده پزشکی

پایان نامه برای اخذ درجه دکترای پزشکی عمومی

عنوان :

بررسی تأثیر مداخله آموزشی مبتنی بر مدل اعتقادبهداشتی و حمایت اجتماعی بر میزان مشارکت افراد در انجام آزمایش خون-
مخفی جهت غربالگری سرطان کولورکتال

استاد راهنما :

دکتر علی خانی جیحونی

استاد مشاور:

دکتر یوسف غلامپور

نگارش :

عاطفه جادری پور

شماره پایان نامه: ۹۲۰۸

بهمن ۱۳۹۹

چکیده:

بررسی تأثیر مداخله آموزشی مبتنی بر مدل اعتقادبهداشتی و حمایت اجتماعی بر میزان مشارکت افراد در انجام آزمایش خون مخفی جهت غربالگری سرطان کولورکتال

مقدمه: سرطان يك مشکل عمده در ايران و سراسر جهان مي باشد. سرطان کولورکتال يکي از شايع ترين سرطان هاي تهاجمي و بطور قابل توجه مسئول ايجاد ناراحتي هاي جسمي و رواني- اجتماعي مي باشد. لذا مطالعه حاضر با هدف بررسی تأثیر مداخله آموزشی مبتنی بر مدل اعتقادبهداشتی و حمایت اجتماعی بر میزان مشارکت افراد در انجام آزمایش خون مخفی جهت غربالگری سرطان کولورکتال در شهرستان فسا انجام گرفت.

روش بررسی: مطالعه حاضر یک پژوهش نیمه تجربی است که در سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ انجام شد. جمعیت مورد مطالعه ۲۰۰ نفر از افراد مراجعه کننده به مراکز بهداشتی درمانی شهر فسا بود. داده های مطالعه با استفاده از پرسشنامه مبتنی بر سازه های مدل اعتقاد بهداشتی و پرسشنامه چند بعدی حمایت اجتماعی در ابتدا و سه ماه بعد از اجرای مداخله جمع آوری شد. برای گروه مداخله ۸ جلسه آموزشی در ارتباط با مفهوم سرطان کولورکتال و حمایت اجتماعی و... برگزار گردید. پیامد های مطالعه با استفاده از آزمون های تی زوجی و تی مستقل قبل و بعد از مداخله آموزشی و با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۲ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

نتایج: میانگین سنی افراد مورد مطالعه در گروه آزمون $8/25 \pm 63/18$ سال و گروه کنترل $7/66 \pm 65/11$ سال بود. آزمون تی زوجی نشان داد که میانگین نمره آگاهی، حساسیت، شدت، منافع، خودکارآمدی، راهنمای عمل و حمایت اجتماعی درک شده در گروه آزمون افزایش نشان داد و میانگین نمره موانع درک شده کاهش نشان داد ($p < 0/05$). در گروه کنترل، میانگین نمره این سازه ها تغییر معنی داری نشان نداد ($p > 0/05$).

بحث و نتیجه گیری: یافته های این مطالعه نشان دهنده تأثیر آموزش مبتنی بر الگوی اعتقاد بهداشتی و حمایت اجتماعی بر میزان مشارکت افراد گروه آزمون در برنامه غربالگری سرطان کولورکتال می باشد و لزوم انجام آموزش الگو محور را جهت افزایش میزان مشارکت در برنامه های غربالگری را روشن میکند.

واژگان کلیدی: خون مخفی، سرطان، کولورکتال، مدل اعتقاد بهداشتی، حمایت اجتماعی

Abstract

The effect of educational intervention based on Health Belief Model and social support on the rate of participation of individuals in performing Fecal Occult Blood Test for colorectal cancer screening

Background:

Cancer is a major problem in Iran and around the world. Cancer is a chronic and common disease. Colorectal cancer is one of the most invasive cancers and is significantly responsible for causing physical and psychosocial discomfort. The aim of this study is to survey the effect of educational intervention based on health belief model and social support on the rate of participation of individuals in performing fecal occult blood test for colorectal cancer screening among men who referred to the health centers in Fasa City, Fars province, Iran.

Materials and Methods:

The present method is a semi-experimental study, which was conducted in 2016-2017. 200 men who referred to the health centers in Fasa City, Fars province, Iran were selected for participant in study.

A questionnaire consisting of demographic information, knowledge, HBM constructs (perceived susceptibility, severity, benefits, barriers, self-efficacy and cues to action) and social support was used to measure the rate of participation of individuals in performing Fecal Occult Blood Test for colorectal cancer screening before and three months after the intervention. The training session for the test group included 4 sessions. Data were analyzed using SPSS via descriptive and inferential statistics.

Results:

The mean age of the men was 33.18 ± 8.20 years in the experimental group and 30.11 ± 7.66 years in the control group. Three months after the intervention, the experimental group showed a significant increase in the knowledge, perceived susceptibility, perceived severity, perceived benefits, Self-efficacy, cues to action, social support and the level of referrals (participation) of subjects for FOBT compared to the control group.

Conclusion:

This study showed the effectiveness of HBM constructs and social support in adoption of the level of participation of subjects for FOBT in men. Hence, these models can act as a framework for designing and implementing educational interventions for undergoing FOBT.

Keywords: Fecal occult blood test, men, health belief model, social support, colorectal cancer